

JOSEP FRANCO PUBLICA UNA NOVEL·LA INSPIRADA EN LA HISTÒRIA DE LA RIBERA

Un novel·lista volterrià

Josep Franco, 33 anys, suecà, set o vuit novel·les publicades en els darrers cinc anys. Quan no escriu, parla de la literatura d'ací amb una dosi considerable de modèstia i amb prou coneixement. Un coneixement, però, enviscat d'ironia entre volterriana i riberenca, el to que dóna la mesura exacta del seu cosmos. Igual que quan escriu.

Enric Sòria

— **E**t consideres un grafòman?
— Depèn. Si per grafòman s'entén aquell que escriu quasi tots els dies, sí que ho sóc. Diuen que escriure produeix angoixa, i en part és cert. A mi em passa, però no mentre escriu, que és quan estic a gust, sinó quan porte temps sense escriure i no puc escriure. Llavors el problema no és si estàs escrivint bé o malament, sinó si estàs escrivint o no. En aquest sentit sí que em considere un grafòman, no sé si això està bé o malament.

— A més d'escriure novel·les, treballes de professor. ¿No podries viure només de la literatura?

— D'escriure només llibres, segur que no. En absolut. De moment això no ho pot fer pràcticament ningú. Jo faig classes perquè m'assegura un sou mensual. Si em deixava l'escola me l'hauria d'assegurar d'una altra manera, i com que l'empresa editorial més important ací és l'administració, hauria de caure-hi i de passada llepar algun cul que altre. Ara jo faig la meua faena, intente fer-la dignament i no he d'anar darrere de ningú.

— Deia Cremades i Arlandis que ell a Catalunya era un senyor autor que oferia un producte, mentre que ací era un xicot que demanava publicar un paperet, ¿tu què en penses?

— Que té raó. És efectivament així. I el plantejament correcte, no cal dir-ho, és el català. És possible que algun editor publique alguna vegada un lli-

bre per amiatat, i és el seu problema, però en línies generals els llibres es publiquen perquè l'editor pensa, encertadament o no, que li han de produir diners. Jo no n'estava massa convençut, però m'ho va explicar Mercedes Aguilera i no tinc cap vergonya de dir-ho. Jo volia publicar en Gregal un llibre, *Som irrepitibles*, i no sabia si anava a funcionar perquè era una novel·la generacional. Jo ja sé que els de la meua

RAFA GIL

generació encara no donem per a una novel·la, però sí que donàvem per a unes notes soltes, que és el que és el llibre. Uns apunts sobre un canvi: una gent jove que busca coses i que al cap d'uns anys comença a establir-se, agafa prejudicis, etc. Vaig comentar a Mercedes, l'editora, que tenia els meus dubtes respecte de la rendibilitat del resultat i em va contestar: «tu d'això no et preocupes mai de la vida, si algú t'ho vol publicar és perquè pensa traure-li diners». I és veritat. De fet, els meus llibres funcionen, i me n'alegre, i si em pagaren, encara me n'alegraria més.

— Esvarós tema. En el teu cas, no es pot negar que set novel·les en cinc anys és una bona marca, però no és un fenomen aïllat ni anòmal. Hi ha una prolífica colla de narradors valencians que no para de produir i, en canvi, ni els mitjans de comunicació se n'ocupen ni pràcticament enlloc ningú en diu res. ¿Tens la sensació d'escriure per al buit?

— A mi, com a professional, m'interessen els contractes que firme i les liquidacions que m'envien els editors honorats. En els mitjans no eixim per la

raó que siga, però tenim els nostres contractes i les nostres vendes i, si no, no escriuríem i els editors no editarien. Si es venen X exemplars d'un llibre, cal suposar que algú el llegeix, per tant, no escrius per al buit. Si Aitana, o la futura TVV, no se n'assabenta, no se n'assabenta de tantes coses que, per una més...

— ¿I de la manca d'una crítica que en faça un seguiment constant?

— Això sí que em preocupa perquè sí que és més seriós. Cal que la gent opine sobre els llibres que fas i que et done idees, que compare i que suggerisca per on poden anar els tirs. L'autor també necessita saber com encaixa els seus productes el lector habitual. Però ens hem de passar sense. El consol que tens és que un dia et criden d'un institut i entre el públic trobes 25 persones que et fan preguntes que et demostren que s'han llegit el llibre, i et quedes molt pagat.

— La teua literatura té un punt notable d'esperpent.

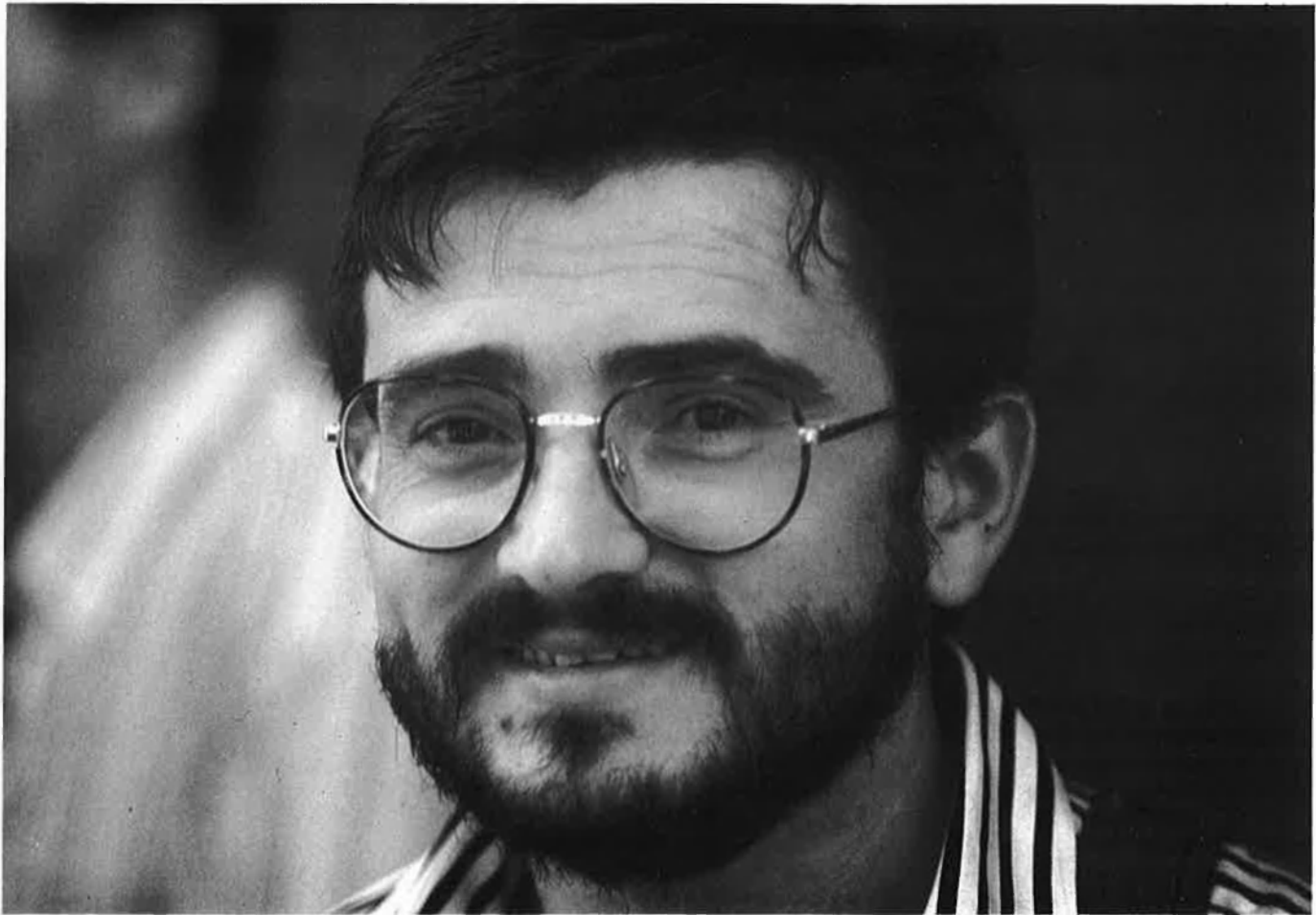
— És cert. Jo admire molt els satírics anglesos, Swift, Sterne —crec que m'he llegit el *Tristram Shandy* més de quinze vegades—, també Rabelais, Cervantes, aquesta és la meua tradició. Els meus amics sempre em critiquen l'excés de vena satírica, tot i que darrerament procure tenir-la controlada.

— ¿Tens la sensació que la vida social és una mascarada?

— Clar. I tot el que veig me la referma. Això inevitablement es trasllueix en l'escriptura. Dins *Aldebaran*, l'última novel·la que he escrit, hi ha dos personatges, l'àvia i la mare del protagonista, que me'ls he presos del tot seriosament, he intentat convertir-los en éssers amb cara i ulls, però cada personatge demana un tractament i alguns han de ser caricaturescos. Amb tot, sempre hi ha, o hi hauria d'haver, una vivesa, un fons al darrere, també hi ha qui no en té una, de màscara, en té moltes.

— ¿I quins projectes dus ara entre mans?

— Escriure la millor novel·la del món

RAFA GIL

«Si es venen X exemplars d'un llibre, cal suposar que algú el llegeix».

és el meu projecte més immediat, però encara em falta algun detall.

—*¿Què és el que fa que un senyor, al País Valencià i als anys 80, es pose a escriure novel·les en català?*

—És una qüestió que ens preguntem nosaltres mateixos. Hi ha diverses opinions. Pense que si escrius en contra del poder o, si més no, ets un moralista que tracta d'explicar la seua visió de la societat i coses així, ho pots fer ben bé en qualsevol llengua, per exemple en la pròpia. En el meu cas particular, i crec que és extensible, el culpable és Fuster. A partir de Fuster descobrim una manera d'escriure en la nostra pròpia llengua que és digna, assequible i valuosa. I és clar, després de Fuster vénen més coses, Pla, per exemple. També hi ha qui pensa que escrivim en català per allò de «ser el millor escriptor del meu carrer». Potser hi ha alguna cosa d'aquestes en el fons, però jo preferesc pensar que no, que és una qüestió de voluntat i de consciència. ¿Com puc intentar descriure o mitificar la Ribera en una llengua que no és la d'allí? Seria inútilment complicat, i possiblement estèril.

—*Una vegada vas comentar que el problema de la narrativa valenciana*

era que havia passat del tractor a la IBM sense etapes intermèdies.

—El problema i potser la virtut. Si en comptes de seguir un procés més o menys lògic, una literatura es mou a salts, pot passar qualsevol cosa, inclús que en un dels salts caiga on toca. Per exemple, ara, la narrativa valenciana no té les traves ideològiques que té la del Principat. Ací som un grup de gent que intenta buscar camins diferents sense prejudicis. I s'escriu novel·la negra, recreacions d'un món rural amb microxips, pornografia, psicologisme o el que siga, sense més manies ni garanties. Que l'encertem o no és una altra història, però alguna cosa es mou. Que Ferran Torrent vengua una barbaritat d'exemplars és un símptoma molt positiu, sens dubte. Al final poden eixir coses verdaderament curioses i fins i tot importants. ¿Per què no?

—*En qualsevol cas, la cosa no fa vint anys que dura.*

—Des dels anys 60 hi ha un fenomen important, tot i que sembla que ara queda lleig dir-ho, i és que les classes populars accedeixen a la cultura. De fet, si la narrativa valenciana s'escriu en català —i la que s'escriu en castellà, sense voler ofendre ningú, no és

significativa—, és conseqüència d'això. Els escriptors valencians solen ser fills de llauradors, d'obrers, d'oficinistes, no de notaris ni de magnats. Això implica una ideologia, uns punts de vista distints, fins i tot ens caracteritzem per no tenir el futur garantit. Hem de produir o de treballar en una altra cosa. Això és un fet important i no s'ha comentat massa. D'altra banda, tots som molt joves. Hi ha ben pocs narradors valencians que passen dels quaranta anys. Diuen que als 33 anys és quan s'escriu la primera obra mestra, aleshores, Josep Lozano deu estar acabant-la.

—*I no només Josep Lozano. Als teus 33 anys preferiries un viatge a Cuba amb les despeses pagades o un parell de pàgines perfectes.*

—Preferiria, evidentment, les dues pàgines. No sé per què, però hi ha una tendència una mica idiota a creure que la bona literatura perdura. Clar, tu no ho pots saber mai, però et fa goig pensar que potser faces una pàgina que meresca perdurar. Hi ha, també, la satisfacció del treball ben fet, com en qualsevol altre ofici, i això és el que es pretén. □